Arquitectures culturals nascudes de la necessitat

Publicat per Interacció [1] el 29/06/2016 - 09:20 | Última modificació: 01/06/2026 - 16:14

Els centres culturals independents europeus no apareixen en aquest llibre com a equipaments acabats ni com a exemples modèlics de rehabilitació arquitectònica. Apareixen com a processos oberts, plens d'errors, improvisacions, ocupacions, adaptacions i conflictes materials. *Design handbook for cultural centres* proposa una lectura radicalment pràctica de l'arquitectura cultural: els edificis no són contenidors neutres, sinó formes de vida col·lectiva que condicionen els usos, les relacions i les possibilitats polítiques de la cultura.

El llibre, editat per Peter Lényi el 2014, recull 123 històries de centres vinculats a la xarxa Trans Europe Halles, molts dels quals ocupen antigues fàbriques, magatzems, estacions o infraestructures industrials reutilitzades. El relat que emergeix no és el d'una arquitectura espectacular, sinó el d'una cultura que creix en espais residuals, sovint fora dels circuits institucionals tradicionals. Sandy Fitzgerald recorda que aquests edificis industrials no només ofereixen metres quadrats barats. També concentren memòria obrera, formes d'autoorganització i una història vinculada als moviments socials i culturals europeus.

El llibre insisteix una vegada i una altra en una idea que avui continua sent especialment rellevant per a les polítiques culturals locals: el programa cultural acaba adaptant-se a l'edifici disponible més que no pas a l'inrevés. A Moritzbastei, a Leipzig, expliquen que no poden modificar l'estructura medieval de l'espai i que, per tant, han d'organitzar la programació segons les limitacions arquitectòniques existents. A Antic Teatre, a Barcelona, la reforma del teatre obliga a pensar cada centímetre de circulació del públic i cada element mòbil de la graderia.

El valor del llibre no és només documental. També mostra una cultura de la gestió basada en la transformació progressiva, l'autoconstrucció i l'ús intensiu dels recursos disponibles. A Stanica Žilina-Zárie?ie expliquen que "per a la reconstrucció no necessites diners, necessites materials i persones". Altres centres descriuen processos de reutilització de finestres demolides, construcció amb caixes de cervesa o divisió temporal d'espais massa grans per reduir costos energètics.

La dimensió més interessant del llibre és probablement aquesta: els centres culturals no hi apareixen com a "projectes culturals" separats de la infraestructura, sinó com a ecosistemes materials on arquitectura, sostenibilitat econòmica, governança i programació evolucionen conjuntament. El centre cultural no és només el que s'hi programa. És també la relació amb el barri, els usos quotidians, els espais intermedis, els bars, els accessos, els magatzems, la flexibilitat tècnica o la capacitat de transformar-se sense acabar-se mai. A Suvilahti, Helsinki, ho resumeixen amb una frase molt simple: "Quan estarà acabat? Mai."

Molts centres culturals independents europeus han nascut reutilitzant infraestructures industrials existents, adaptant-les progressivament a nous usos culturals i comunitaris.

Referència

Lényi, P. (Ed.). (2014). *Design handbook for cultural centres*. Truc sphérique / Stanica Žilina-Zárie?ie.

Text complet (pdf) [2]

Categories: Llibre
Categories: Recursos i publicacions
Etiquetes: equipaments culturals
Etiquetes: gestió cultural
Etiquetes: innovació cultural
Etiquetes: desenvolupament territorial
Etiquetes: valor públic de la cultura

- [3]

URL d'origen: https://interaccio.diba.cat/blogs/2016/arquitectures-culturals

Enllaços:
[1] https://interaccio.diba.cat/members/interaccio
[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e160091.pdf
[3] https://interaccio.diba.cat/node/6660